

Das Latweeschu lauschu draugs.

1837. 29. Juhli.

30ta lappa.

J a u n a s i n n a.

Is Rihges. Spohschaku seemela blahsmu wehl ne kad ne effam redsejuschi, ne kà to, kàs 16tã Juhli wakkarã, kad pulkstens jau 10 bija apfittis, muhsu mallã pee debbefs rahdijahs. Isfkattijahs gluschi itt kà selta gaischums, paschã debbefs widdũ leelam pohdam pahrluhdis, garr to tumschu silsumu pa straumehm notezzeja leijã. Dirms eefahjahs pa wakkara pussi, debbefs wissaplahre bija lohci gaischa un swaigsnes jauki mirdseja; wilkabs sihme drihs us rihta pussi, un kad pehz 20 minutehm atkal beidsahs, tad debbefs ahtrumã tã atskaidrojahs, itt kà ne kas ne bijis. — Siltuma rahditajs rahdija 14tu grahdu.

Das Lihbanus.

Sihmẽans, weens mahzitajs eeksch Israëta, staigaja fwehti preeksch Deewa, tã, ka tanni semmẽ par winna tikke fazzihst: "firdsfkaidrs, taisns un deewabihjigs, kã Sihmẽans." — Bet wehl wairak laudis winna firds pasemmibu uesteize. Jo winna dwehsele bija, itt kã behrna dwehsele, nenoseedsibas un weenteesibas pilna.

Kad nu kahdã deenã winna mahjekli to augsti flaweja par to, ka winsch tik fwehti staigajohit un ka pee winna ne warroht ne kahdas wainas atraft; tad apfkaitahs Sihmẽans par tahdu wallodu un fazzija: "Ne weens irr labs, kã weens weenigs, Deews; kã tad juhs manni par labbu fazeer?" —

Par to wahrdu wiffi brihnijahs un zeete kluffu; bet weens no teem farou mutti ardarrija un fazzija: kad zilweks wiffã fawã muhschã taisni un deewabihjigi dsihwojis, kam tad winnam ue buhs preezatees par to, itt kã tahdam, kas grehti kahpdams us augstu kalnu, un tak pehdigi us kalna wirfgallu uskaphis?

Tad Sihmẽans teem atbildeja un fazzija: "es jums stahstischi, kas mannim weenreisi notikke, wehl masam buhdamam." — Un wiffi jaunekli apdohmigi klaufsijahs un tas wezztehws Sihmẽans teem stahstija schahdu notikkumu:

No manna tehwa mahjahm warreja faredseht no tahlenes to kalnu Lihbanus un tohs Zeedru kohkus, kas us winna augusch, — un es daschu brihdi dsirdeju, kã tehws ar draugeem runnaja par Lihbanus kalna augstumu un par ta Zeedru mescha jaukumu.

Tahdu leelu flawu es ne spehju saprast, un es nehmu weenu papihra lap-pinu un, nomahlejis tur wirfũ to Lihbanus kalnu ar winna Zeedru kohkeem, to eedewu tehvam, fazzidams: "Raugi schẽ, tehtihit, Lihbanus kalnu un tohs

Zeedru kohkus us winna wirfgallu. Rà tad juhs scho kalnu flawejeet ar tik augstu flawu, winsch taf leelaks ne leekahs fà tikkai fà kahds pakalns, un winna kohki itt fà tee krumi us pakalnu.“ —

Tehws pasmehjahs un ne fazzija neneeka, bet winsch to papihra lappinu glabbaja.

Pehz kahdam deenahm winsch fazzija: "nahz' nu Sihnëan, nemu sawu wehfi, eefim nu us Lihbanus kalnu.“

Un mehsh gahjam weenas un ohras un treschas un wehl daschas deenas gahjumu. Jo tuhstaki mehsh tikkam gahjuschi, jo augstaks tas kalns rahdijahs. Un kad nu pehdigi paschâ nakri isgahjam un to kalnu usfahpjam, un kad nu ta migla sudde un faulte uslehze, tad es redseju winna augstumu un ta Kunga kohkus us winna wirfgallu. — Tad istruhzis brihniyohs par Lihbanus kalnu.

Bet mans tehws to papihra lappinu iswilke, un us mannim fazzija: "nu Sihnëans, isluhko nu pats taggad, woi irr Lihbanus ar saweem Zeedreem tahds pakalns ar krumëem, kahds tewim mahjâs likkaks, un kahdu tu to nomahlejis? — Tad man bija leels fauns un wiffi waigi mannim eefarke, sawu aplamibu atshstohht, un es ne drihstseju ne wahrdimu atbildeht.

Tâ runnais, tas wezztehws Sihnëans zehlahs un fazzija, sawus mahjeklus it mihi usffattoht: nu behrnini, es jaw taggad arri daschu deenas gahjumu esmu gahjis, pasaulë dshwejoht, un jaw tuhstaks tizzis pee ta Kunga gohdibas, bet woi tadeht to jaw panahzis?

No ta laifa winna mahjekli to wairs ne flaweja par winna deewabihiaschanu un firds pasemmibu.

Schë mehsh, fà behrni grabstam,
Zur skaidri runnaim:
Schë mehsh pehz Deewa flahpstam,
Zur skaidri atshstim.

Zapehz pasemmojees;
Jo teittees tu ne warri
Ar to, fo labba darri;
Tas weens, tas labs, irr Deews.

Rln.

Sirgs un naudas maks.

S t a h s.

Tas zitt' reiseis Pohlu generahs, Koschi-usko wahrda, bija lohki dewigs un firdschehligs kungs; winsch, zif spehdams tuwakam labbu darrija un ne weenu luhgdamu ne atstuhme. — Kahdu reis' flims buhdams, winsch pats sawu mihlestitas dahwanu ne warreja aisnest, fo kahdam nabbagam fainneekam bij' apfohlijis, kas zaur ugguni bij' pohstihht, bet labbi sinnadams, ka tas to gaidohht, pawehleja sawam fullainam turp' aisjaht un to dahwanu nonest, un, ka tas jo ahtri to zekku beigtu, tam likke sawu sirgu nemt, fo arween' pats mehdsë jaht. — Zomehr fullainis agrak' ne nahze mahjâ, fà wehlâ wakkara, un kad nu generahs brihnodamees waizaja, fur tik ilgi bijis, tad fullainis atbildeja: "Zeenigs generahla kungs! ar juhfu sirgu wairs ne jahschu, ja juhs sawu naudas makku ne arri dohseet lihds; jo juhs sirgu eeraddinajuschu stahweht, fur kahds nabbags faateek us zekku, kas kahdu dahwanu luhdsahs, un pirms no weetas ne eet prohjam, kamehr nabbagam fo eedohd. Par nelaimi man tikkai pahri graschu ween bij' lihds, un kad tee bij' isdohhti, tad ne samanniju ne fo zittu darriht, fà rohku

tssteep't us nabbagu zep-puri, fo tee man pasneedse, itt kà teem fo dohtu, zittadi jau sirgs ne fusteja no weetas. — Generah's fazzija, pasneedamees: "Gudrs lohps to labbi-paturrejis wehrâ, jo es wehl ne weenu nabbagu, kas luhgdams sawu zep-puri man pasneedse, ne esmu tukschâ atstahjis." — Schis labs kungs 1817tâ gaddâ nomirre Schwizzeru semmê. —
D. St — m.

P e e g u l n e e k s.

Par deenu biju strahdeneeks
Pee furra fatra darba;
Un wakk'ra tohpu peggulneeks,
Kad taure mannim tarbâ.

Tad behram mugg'ra uslehju,
Un sirgus dshidams plawâs,
Es draugus kohpâ taureju,
Lai farastohs pee klawâs.

Eur peggulneeku kohrtelis;
Eur drihs tee pulkôs raddahs.
Eur irr mums brangais pawehnis,
Kad nakti leetus gaddahs.

Eur balts un fark'nais abholinsch
Preeksch lohpeem deesgan auga.
Kam slahpst, to aiz'na awotinsch,
Nahkt pee ta, kà pee drauga.

Tâ tē nu kohpâ sanahjam
Mehs zeema peggulneeki,
Un mihligi faderrejam,
Kâ weeni bandeneeki.

Mu deenas gaisma aptumise,
Un mehneks augschup brauja.
Jau kluffums wissur apsedse;
Eik puhje meschâ kauza.

Tad ugguni mehs uskuhram
No fauseem eglu sarreem,
Un apfahrt to fahedjesam. —
Wehl zitti nahkt pa barreem.

Tē fahje daschi stahsus teitt,
Un pasakkas wehl tahdas,
No klausohkt ne kad tikke belgt,
Kur mahzibas bij tahdas.

Ir singas dseebah't bija preeks,
Ur gohdu ittin kohfchi,
No pratte fatris peggulneeks
Pehz raksteem wilt itt drohschi.

Un atbals brangi dseebaja
Muhf' singas meschâ pretti,
Zits pijoli wehl spehleja;
Bes tam tas bija retti.

Tahs singu lustes pabeidsoht,
Bij' preeks us swaigsnehm skattibt.
Tahs leekahs us mums luhkojht,
Kâ spehtu lihds fo mattiht.

Eik laipni mirdse wissas tahs!
Tahs redsoht luste faida! —
Uk, kas tur augscham mahj' weetas,
Kur weens pars fainneeks walda!

Mums peggulneekem arridsan
Irr pulksteens allasch klahu;
Pee ta nekad naw maldishan',
Tas eet pehz meist'ra prahtu.

Tas seetinsch, wisseem passihlaus,
Mums laiku taisni rahda.
Tas naw, kâ pulksteens, uswelkams;
Par to nekahda gahda. —

Us weenreis tad no seemeleem
Iit gaischa blahsma zehlahs,
Kas lihdsfa kwehleem ugguneem
Augsch debbes-welwê wehlahs.

Ta seemelneeku faulite
Pahr tumfchu, garru nakti!
Ta atspihd teem kâ swezzite,
Kad turr us rohneem jakri.

Ir sibbins tahli rahdijahs
Pee ohtras debbes mallas.
Uk, kâ tas ahtri ischahwahs,
Iit kâ no tumfchas allas!

Jo mahkoni tur uskahpe
Eik melni, tã kâ juhra;
Dee mehnesi tad aplahje;
Tas aislihd', kâ ais muhra,

Nu isliffahs itt balligi,
Rad pehrkons bahrgi ruhze;
Un sibbins schkeede breefmigi,
Ka atbals dohbii duhze.

Bet arr' pehz ihfa brihtina
Jau wiffur bija kluffu;
Zif puhte lehna wehfmina,
Kas wehle faldu duffu.

"Lai tad nu bischi paduffam!
Zr puss-nakts buhs jau klastu;
Lai uszeltees tad paspehjam,
Rad laiks, ar jautru prahfu!"

Nu meedsusich azzis aisspeede,
Meko wairs paschi spehjam;
MuhS nehme sawa paspahrnè
Deews, kam sew' pawehlejam.

"Augfch, puifchi! Ko wairs gulleht juhs?
Jau feetinsch mahiàs raida!
Laiks klast! Us mahjam jadsenu buhs,
Jau samneeks rijs gaida!"

Lai lohpians nu usraugam!
Woi wiffi lihds pee rohkas?
Lai katris sawus atschkiram?
Nu knafchi! Ko wairs lohkas?"

Lai mihtu klawu atstahjam,
Kas pahre mums wehdinaja! —
Uk, kà tè faldi pasnaudam,
Rad lappas tschabbinaja!"

Nu taures skann: trarah! trarah!
Lai behree zeltohs kahjäs,
Kas paehduschi gulleja. —
Jau kulsma gaid' tohs mahjäs.

Mikkels.

Sinna, zil naudas 27. Zuhli-mehn. deenà 1837 eefsch Nihges makfaja
par daschahm prezzehm.

Par	Makfaja:	Sudr. naudà. Rb. S.	Par	Makfaja:	Sudr. naudà. Rb. S.
1	puhru rudsu, 116 mahrziaus smaggu	1 10	1	pohdu (20 mahrzineem) wasku =	7 —
—	meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 —	—	tabaka = = = = =	— 65
—	kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1 80	—	fweefta = = = = =	1 80
—	aufu = = = = =	— 65	—	dseltes = = = = =	— 75
—	frau = = = = =	1 40	—	linnu, frohna = = = = =	2 —
—	rupju rudsu = miltu = = =	1 15	—	braffa = = = = =	1 80
—	bihdeletu rudsu = miltu = =	1 40	—	kannepu = = = = =	— 80
—	bihdeletu kweeschu = miltu =	2 30	—	schkichtu appinu = = = =	2 50
—	meeschu = putrainu = = =	1 40	—	neschkichtu jeb prezzes appinu	1 80
—	eefala = = = = =	1 5	—	muzzu filku, eglu muzzà =	5 —
—	linnu = sehklas = = = =	2 —	—	lasdu muzzà = = = =	5 25
—	kannepu = sehklas = = = =	1 25	—	smalkas fahls = = = =	4 20
1	wesumu seena, 30 pohdus smaggu	3 —	—	rupjas baltas fahls = = =	4 30
1	barrotu wehreschu gaku, pa pohdu =	1 —	—	wahiti brandwihna, pussdegga =	6 50
			—	dimdegga = = = =	9 —

Weenu fudraba rubli warreja dabhuht par 353½ kapeikeem warra naudas.

Lihds 26. Zuhli pee Nihges ire atnahkufchi 766 kuggi un aischraukufchi 652.

Brihtw drikkelt. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:
Dr. C. E. Napierfky.